

WYDAWNICTWA
BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ m. st. WARSZAWY

№ 76

Programy wykładów Prywatnej Jednorocznej Koedukacyjnej Szkoły
Bibliotekarskiej Zarządu Miejskiego w m. st. Warszawie

№ 17

FAUSTYN CZERWIJOWSKI

KLASYFIKACJA

PROGRAM:

A. Wiadomości wstępne.

I. Zasady klasyfikacji w ogóle.

II. Zasady klasyfikacji nauk.

Zależność ich:

1. od okresu czasu, w jakim powstają;
2. od stanu nauk;
3. od poglądów na świat ich twórców.

III. Ważniejsze systemy klasyfikacji nauk w ich rozwoju historycznym.

IV. Systemy klasyfikacji treści książek w bibliotekach:

1. oparte na klasyfikacjach filozoficznych nauk;
2. na innych podstawach;
3. przyczyny, które nie pozwalają na ścisłe stosowanie systemów filozoficznych w bibliotekach.

B. Klasyfikacja treści książek.

I. Zadania klasyfikacji:

1. Pomoc czytelnikom:

- a) w wyszukiwaniu odpowiednich książek na dany temat lub zagadnienie;
- b) w samokształceniu.

2. Pomoc bibliotekarzowi w orientowaniu się w zasobności poszczególnych działów i wzajemnym ich stosunku do siebie.

II. Ważniejsze systemy klasyfikacji:

1. K. Gesner'a.
2. Fr. Bacon'a.
3. J. C. Brunet'a.
4. M. Dewey'a.
5. C. A. Cutter'a.
6. Biblioteki Kongresu w Waszyngtonie.
7. Międzyn. Instytutu Bibliograf. w Brukseli.
8. J. D. Brown'a.
9. Systemy nowsze.

III. Analiza porównawcza powyższych systemów:

1. Systematyka.
2. Znakowanie klas, działów itd.:
 - a) literowe;
 - b) cyfrowe;
 - c) złożone;
 - d) wady i zalety powyższych form znakowania z punktu widzenia praktycznego.

C. Klasyfikacja dziesiętna.

I. System amerykański M. Dewey'a:

1. Cele, jakie sobie postawił Dewey:
 - a) wszechużyteczność;
 - b) wszechzastosowalność.
2. Środki:
 - a) używanie wyłącznie symbolów liczbowych do oznaczania klas, działów itd.;
 - b) podział dziesiętny działów;
 - c) sposób znakowania;
 - d) oparcie klasyfikacji na filozoficznym światopoglądzie F. Bacon'a oraz systemie W. T. Harris'a.
3. Braki systemu w stosunku do zamierzonych celów.

II. System Międzynar. Instytutu Bibliogr. w Brukseli:

1. Ścisłe zachowanie podstawowych zasad Dewey'a.
2. Zmiany wprowadzone przez Instytut:

- a) znaczne pomnożenie rubryk działów;
 - b) rozszerzenie i usystematyzowanie poddziałów wspólnych:
 - 1) formy,
 - 2) miejsca czyli geograficznych,
 - 3) języków czyli filologicznych,
 - 4) czasu czyli chronologicznych,
 - 5) punktów widzenia czyli analitycznych,
 - 6) stosunku czyli wzajemności,
 - 7) alfabetycznych czyli nazw;
 - c) wprowadzenie „wskaźników” (znaków pisarskich) do określenia poddziałów wspólnych;
 - d) wprowadzenie liczb klasyfikacyjnych złożonych.
3. **Rezultaty powyższych zmian:**
- a) uelastycznienie całego systemu;
 - b) rozszerzenie jego wszechzastosowalności;
 - c) większa przejrzystość;
 - d) krótsze symbole;
 - e) łatwiejsze stosowanie w praktyce.
4. **Zarzuty:**
- a) sztuczność systemu:
 - 1) ograniczenie liczby działów do 10-ciu,
 - 2) nierównomierne znakowanie jednakich, co do znaczenia, wagi działów głównych i następnych poddziałów;
 - b) „upośledzenie” w sposobach znakowania działów, odnoszących się do mniejszych państw i narodów;
 - c) skomplikowane znakowanie działów;
 - d) zbyt duża ich rozciągłość.
5. **Strony dodatnie:**
- a) wypływające z porównania z innymi systemami, stosowanymi w bibliotekach;
 - b) wyszczególnienie główniejszych:
 - 1) prosty w założeniu i budowie,
 - 2) ekonomiczny i celowy w użyciu,
 - 3) logiczny i konsekwentny w przeprowadzeniu,
 - 4) zdolny do nieograniczonego rozwoju,
 - 5) w miarę potrzeby kurczliwy i rozciągliwy,
 - 6) mnemotechnicznie przystępny,
 - 7) powszechny (międzynarodowy) itd.

D. K l a s y f i k o w a n i e.

I. *Zasady ogólne:*

1. Kwalifikacje klasyfikatora:

- a) znajomość ważniejszych typów klasyfikacji, stosowanych w bibliotekach;

- b) orientowanie się w zagadnieniach objętych przez każdą dziedzinę wiedzy;
 - c) dobra znajomość danego księgozbioru;
 - d) znajomość we wszystkich szczegółach klasyfikacji, stosowanych w danej bibliotece.
2. Wybór odpowiedniego systemu klasyfikacji dla danego typu biblioteki.

II. Zasady szczegółowe:

1. Klasyfikowanie według treści:
 - a) zależność liczby działów:
 - 1) od wielkości księgozbioru,
 - 2) od jego typu;
 - b) powodowanie się przy klasyfikowaniu głównym tematem treści druku, a nie jego pobocznymi zagadnieniami.
2. Według innych cech druków:
 - a) według formy;
 - b) chronologii;
 - c) języków;
 - d) miejscowości;
 - e) punktów widzenia itp.
3. Klasyfikowanie różnego rodzaju dokumentów graficznych:
 - a) książki;
 - b) czasopisma;
 - c) ulotki;
 - d) mapy;
 - e) ryciny i albumy itp.

III. Zastosowanie klasyfikowania:

1. Przy układaniu katalogów.
2. Przy rozmieszczeniu zbiorów na półkach, w szafach, gablotkach itp.:
 - a) w magazynach (składnicach);
 - b) w bibliotekach podręcznych;
 - c) w wypożyczalniach przy wolnym dostępie do półek itp.

LITERATURA

obowiązująca:

1. *Bornsteinowa J.* Zasady klasyfikacji dziesiętnej. Podręcznik bibliotekarski. Warszawa 1925. str. 140.
2. *Crozet L.* Praktyczny podręcznik bibliotekarza. Warszawa 1938. str. 82—103, 251—267.

3. *Jevons W. S.* Logika. Warszawa 1936. str. 294.
4. *Karczewski W.* Poddziały wspólne w układzie dziesiętnym. „Przegląd Biblioteczny”. Warszawa 1909. str. 89—123.
5. *Klasa* (w ogóle), klasa (w systematyce przyrodniczej), klasyfikacja nauk. Wielka Encyklop. Powsz. Ilustr. T. XXXVI. Warszawa 1903. str. 592—594, 602—613.
6. *Klasyfikacja dziesiętna.* Opis systemu i skrócone tablice. Warszawa 1928. str. 51. Odbitka z „Wiadomości Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych”.
7. *Łysakowski A.* Katalog przedmiotowy. Część I. Teoria. Wilno 1928. str. 190.
8. *Radziszewski I.* ks. Układ dziesiętny w bibliografii filozoficznej. Warszawa 1904. str. 17. Odbitka z „Przeglądu Filozoficznego”.
9. *Skrót klasyfikacji dziesiętnej.* Wyd. autoryzowane Polskiej Sekcji Narodowej Federacji Międzyn. Dokumentacji. Warszawa 1938. str. 191.

uzupełniająca:

10. *Ablov N. N.* Klasifikacija knig, ee istoria i metody v svjazi s klasifikacijej nauk voobščee. Ivanovo-Voznesensk 1921. str. 68 + 31.
11. *Bishop W. W.* Practikal Handbook of Modern Library Cataloging. Baltimore 1927. str. 152.
12. *Bliss H. E.* The Organization of Knowledge and the System of the Sciences. New York 1929. str. XX + 431.
13. *Brown J. D.* Library Classification and Cataloguing. London 1912. str. XII + 261.
14. *Brown J. D.* Manual of Library Economy. 5 Ed. London 1937. str. 227—263.
15. *Chavkina L. B.* Rukovodstvo dla nebolšich i srednich bibliotek. 6 izd. Moskva, Leningrad 1930. str. 176—201. (Bibliografia).
16. *Classification Décimale Universelle.* Bruxelles 1929—1933. str. 2153 + 13.
17. *Guščin B.* Obzor glavnejšich sistem klasifikaciji nauk. Leningrad, Moskva 1924. str. 113.
18. *Mann M.* Introduction to Cataloging and the Classification of Books. Chicago 1930. str. XV + 424.
19. *Meril W. S.* Code for Classifiers. Principles, governing the consistent placing of books in a system of Classification. Chicago 1928. str. 128.
20. *Sayers W. C. B.* An Introduction to Library Classification. IV ed. London 1935. str. 296. (Bibliografia).
21. *Sayers W. C. B.* A Manual al of Classification for Librarians and Bibliographes. London 1926. str. 345.
22. *Šamurin E. J.* Klasifikacija. Moskva 1934. str. 76.
23. *Šamurin E. J.* Sistematičeskij katalog i ego organizacija. Moskva 1936. str. 112. (Bibliografia).
24. *Richardson E. C.* Classification theoretical and practical. 2 ed. New York 1912. str. 149.
25. *Živný L. J.* Trídění bibliologické. Praha 1920, str. 173.

Bibliografie i informatory:

26. *Cataloguers' and Classifiers' Year Book*. Compiled by the Catalogue Section of the A. L. A. Chicago. Vol. I, 1930 — V, 1936 sq. (Bibliografia).
 27. *Internationale Bibliographie des Buch- und Bibliothekswesens*. R. I, 1926 — XII, 1937 sq. Leipzig.
-

Warszawa 1938. Z zasilku Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

SKŁAD GŁÓWNY:

Poradnia Biblioteczna Związku Bibliotekarzy Polskich

Warszawa, Marszałkowska 69 m. 5. Tel. 8.40-93.

Konto P. K. O. 21.495.

Druk. Jan Świętoński i S-ka. Warszawa.

